

**Oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen välinen
tulossopimus vuosille 2027–2030**

9.10.2026

Sisällys

Oikeusministeriön ja Rikosseuraamuslaitoksen välinen tulossopimus vuosille 2027–2030	1
1 Strategiset linjaukset	3
2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	6
3 Tulostavoitteet	8
4 Voimavarojen hallinta	11
5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset.....	15
6 Liitteet.....	16
Liite 1 Katsaus toimintaympäristöön ja keskeiset riskit.....	16
Liite 2 Toiminnan laajuus	16

1 Strategiset linjaukset

Rikosseuraamuslaitoksen perustehtävänä on vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano ja tutkintavankeuden toimeenpano.

Rikosseuraamuslaitoksen visiona on olla arvostettu ja vaikuttava osa yhteiskunnan palvelujärjestelmää. Vankeja ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavia ohjataan ja tuetaan kohti rikoksetonta elämäntapaa turvallisesti, yhteistyössä muiden yhteiskunnan toimijoiden kanssa.

Rikosseuraamuslaitoksen strategiset tavoitteet vuosille 2024–2027 ovat:

1. Asiakkaidemme valmiudet rikoksettomaan elämäntapaan vahvistuvat.
2. Teemme laadukasta asiakastyötä ja torjumme vankeusaikaista rikollisuutta yhteistyössä kumppaneidemme kanssa.
3. Oikeudenmukaisuus, yhdenvertaisuus ja turvallisuus ovat toimintamme perusta.
4. Rikosseuraamuslaitos on haluttu ja vakaa työpaikka, jossa työhyvinvointi ja työturvallisuus ovat etusijalla.
5. Tulevaisuuden tarpeet ohjaavat toiminnan, osaamisen ja rakenteiden kehittämistä.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa (2023–2027) on useita kriminaalipolitiikkaa ja lainsäädäntöä koskevia kirjauksia, jotka vaikuttavat Rikosseuraamuslaitoksen toimintojen järjestämiseen, vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määriin ja resurssitarpeeseen. Hallitus käynnistää vankilaverkoston uudistamisen turvallisen ja kustannustehokkaan rangaistusten täytäntöönpanon toteuttamiseksi. Huolehditaan siitä, että vankilaverkosto on riittävän laaja; että yksiköt ovat sijainnin, valvonnan ja henkilöstön saatavuuden kannalta mahdollisimman tarkoituksenmukaisia ja että vankipaikkojen ja varmuusosastojen määrä vastaa tarvetta. Lisäksi etsitään keinot, joilla Rikosseuraamuslaitoksen vetovoimaa työnantajana parannetaan.

Hallitusohjelman mukaisesti nykyisiä resursseja kohdistetaan päihderiippuvuudesta toipumiseen tähtäävään päihdehoitoon. Väkivalta- ja seksuaalirikollisuuden ehkäisy- ja katkaisupalveluja ja rikokseen syylistyneiden moniammatillista kuntoutusta vankeuden täytäntöönpanon aikana kehitetään. Vankilan toiminnassa huomioidaan eri asiakasryhmien, kuten naisten ja nuorten, erilaiset tarpeet. Huolehditaan rangaistusajan jälkeisistä palvelujatkumoista.

Hallituksen periaatepäätöksellä poikkihallinnollisesta toimenpideohjelmasta ehkäistään ja torjutaan nuoriso- ja jengirikollisuutta. Hallituksen periaatepäätöksellä järjestäytyneen rikollisuuden torjuntastrategiasta vuosille 2025–2030 muun muassa vahvistetaan torjuntayhteistyötä, vaikeutetaan rikollista toimintaa ja estetään järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen yhteiskunnan perusrakenteisiin. Oikeusministeriön keväällä 2025 julkaiseman kriminaalipoliittisen toimenpideohjelman mukaisesti tällä hallituskaudella arvioidaan vielä muun muassa räjähteisiin liittyvien rangaistussäännösten kehittämistarpeita, selvitetään mahdollisuudet lisätä valvontarangaistuksen käyttöä ja suoritetaan tutkimus yhtenäisrangaistusjärjestelmän kehittämiseksi.

Hallitusohjelmassa on lisäksi useita vankiloita koskevia yksittäisiä, muun muassa varmuusosastoja koskevia säädösasioita. Osa näistä on jo hyväksytty vankeuslain kehittämistä koskevan ensimmäisen hallituksen esityksen (HE 53/2025 vp) käsittelyn yhteydessä, osa on parhaillaan käsiteltävänä eduskunnassa toisen vankeuslain kehittämistä koskevan hallituksen esityksen (HE 120/2026 vp) käsittelyssä. Hallitusohjelman mukaisesti on tarkoitus ottaa käyttöön varmuusvankeus (HE 14/2026 vp). Ulkomaalaisten vankien siirtämistä kotimaidensa vankiloihin edistetään. Lisäksi Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiomuutoksen toiseen vaiheeseen liittyvä hallituksen esitys hyväksyttiin eduskunnassa syyskuussa 2026 ja lait tulevat voimaan 1.5.2027.

Rikosseuraamuslaitoksen resurssien varmistamiseen on kohdennettu lisämäärärahaa. Rikosseuraamuslaitokselle on myönnetty määrärahaa turvatekniikan lisäämiseen sekä hallitusohjelman mukaisten rangaistusten kiristämisten vaatimiin lisävankipaikkoihin ja niiden edellyttämään henkilöstöön. Tästä huolimatta taloudellisten voimavarojen ja henkilöstöresurssien niukkuus suhteessa vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määrään ja täytäntöönpanon vaikuttavuustavoitteisiin sekä riittämätön määrä vankipaikkoja muodostavat huomattavan riskin Rikosseuraamuslaitoksen toiminnalle. Osittain hyvin huonossa kunnossa olevaan vankilaverkostoon kohdistuu merkittäviä investointitarpeita tulevinä vuosina. Vankimäärän kasvun ennakoidaan jatkuvan, mikä jatkossakin kasvattaa vankipaikkojen ja lisähenkilöstön tarvetta.

Rikosseuraamuslaitos toteuttaa toimenpiteitä, joilla parannetaan kustannustehokkuutta. Muun muassa organisaatiouudistuksella ja toimintaa tehostamalla pyritään varmistamaan, että resurssit kohdistuvat ydintoimintaan ja välttämättömiin tukitoimintoihin. EU- ja muun ulkopuolisen rahoituksen hyödyntämisen mahdollisuuksia edistetään.

Digitalisaatiota edistetään Rikosseuraamuslaitoksen digistrategian (2024–2027) mukaisesti. Tavoitteena on muun muassa saavuttaa tuottavuushyötyjä sekä sujuvoittaa henkilöstön työskentelyä digitaalisilla työkaluilla. Tekoälyn hyödyntämisen mahdollisuuksia toimeenpannaan ja henkilöstön tekoälyosaamista vahvistetaan. ICT-kustannustehokuutta parannetaan hyödyntämällä valtionhallinnon yhteisiä ratkaisuja. Digistrategia uudistetaan vuonna 2028 vastaamaan seuraavan strategiakauden tavoitteita, valmistelussa huomioidaan hallinnonalan ICT-strategia.

Rikosseuraamuslaitos suunnittelee ja toimeenpanee valmiutta ja varautumista vahvistavia toimenpiteitä.

2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Rangaistusten täytäntöönpanon yhteiskunnallisena tavoitteena on rikosvastuun toteutuminen, rangaistusta suorittavien valmiuksien lisääminen rikoksettomaan elämäntapaan uusintarikollisuuden vähentämiseksi sekä yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden lisääminen. Oikeusministeriön vaikuttavuustavoitteena on vahvistaa rikollisuuden ehkäisyä yhteistyötahojen kanssa.

Vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien osalta tavoitteena on oikeusturvan ja yhdenvertaisen kohtelun toteutuminen täytäntöönpanossa sekä edellytysten luominen rikoksettomaan elämäntapaan. Suunnitelmallisella ja asteittaisella vapauttamisella pyritään luomaan vangeille paremmat mahdollisuudet sijoittua takaisin yhteiskuntaan.

Rikosseuraamuslaitos on risteyskohta, jossa yhteiskunnan palveluketjut kohtaavat. Sidosryhmäyhteistyö, verkostoituminen ja palvelujatkumoiden kehittäminen ovat keskeisiä rangaistusta suorittavien kuntouttavien palveluiden varmistamiseksi. Tärkeässä roolissa ovat hyvinvointialueet sekä koulutusta, työllistymistä ja kuntoutumista edistävät toimijat ja järjestöt. Toimijoiden yhteisenä tavoitteena on rangaistusta suorittavien elämänhallinnan ja sosiaalisen selviytymisen tukeminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen varmistamalla yhteiskunnan peruspalveluiden saatavuus rangaistuksen täytäntöönpanon aikana ja rangaistuksen suorittamisen jälkeen.

Yhdyskuntaseuraamusten käytöllä on monia hyötyjä, henkilö pysyy paremmin integroituneena yhteiskuntaan ja yhdyskuntaseuraamukset ovat kustannustehokas seuraamusmuoto. Eniten käytetty yhdyskuntaseuraamus on työpalvelupainotteinen yhdyskuntapalvelu. Käytävissä olevien yhdyskuntapalvelun palvelupaikkojen määrä on merkittävästi vähentynyt muun muassa hyvinvointialueuudistuksen ja järjestöavustuksiin kohdistuvien säästöjen myötä. Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon mahdollistamiseksi on selvitettävä, millä toimenpiteillä palvelupaikkoja saadaan lisää.

Poliisin ja muiden esitutkintaviranomaisten kanssa kehitetään yhteistyötä, jonka tavoitteena on lisätä täytäntöönpanon turvallisuutta, estää vankeusaikaista rikollisuutta sekä ehkäistä järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa.

Rangaistusta suorittavien kuntoutumisella ja rikosten uusimisen vähentymisellä on huomattavia myönteisiä sosiaalisia ja taloudellisia vaikutuksia niin yksilöiden kuin yhteiskunnankin kannalta. Tulossopimuksessa on useita uusintarikollisuuden vähentämiseen

tähtäviä tavoitteita; huolehditaan palveluihin ohjaamisesta, vahvistetaan päihdetyötä sekä väkivalta- ja seksuaalirikollisuuden ehkäisy- ja katkaisupalveluita ja edistetään päätöksentekoa tukevaa strategista tiedolla johtamista.

Rikosseuraamuslaitoksen palvelukokonaisuuksia ja -ketjuja kehitetään tutkimustietoon perustuen ja asiakaskyselyitä hyödyntäen. Lisäksi edistetään vaikuttavuuden arviointia ja vaikuttavuusperustaista päätöksentekoa.

3 Tulostavoitteet

Rangaistusaikaa edeltävät, sen aikaiset ja jälkeiset palvelujatkumot toteutuvat (TAE)	
2027–2030	Yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa on toteutettu sovitun, yhtenäisen palvelujatkumomallin mukaisesti. Rangaistusta suorittavat ohjataan palveluihin heidän tarpeidensa mukaisesti – esimerkiksi sosiaalihuoltoon, mielenterveys- ja päihdepalveluihin sekä työvoima- ja koulutuspalveluihin. Rangaistusta suorittavien asunnonsaantia on tuettu ja palveluohjautumista asumispalveluiden piiriin on edistetty.

Päihdetyötä on vahvistettu ja ulkopuoliseen kuntoutukseen sijoittaminen toteutuu yhdenmukaisin periaattein	
2027–2030	Päihdetyön palvelukokonaisuus on edennyt suunnitelman ja aikataulun mukaisesti. Mielenterveyspalveluihin ohjautumista on edistetty.
2027	Päivittäisen tuen osastojen toimintamahdollisuuksia on selvitetty.
2028	Kuntouttavat palvelut ja ulkopuoliseen kuntoutukseen sijoittaminen toteutuvat yhdenmukaisten periaatteiden mukaisesti.

Väkivalta- ja seksuaalirikollisuuden ehkäisy- ja katkaisupalveluita on vahvistettu (TAE)	
2027–2030	Väkivalta- ja seksuaalirikoksiin syyllistyneiden kuntouttava toiminta on määritellyn palvelukokonaisuuden mukaista.
2027–2030	Henkilöstön osaamista väkivalta- ja seksuaalirikoksista tuomittujen kanssa työskentelyyn on vahvistettu.

Rangaistusten täytäntöönpanon turvallisuus on vahvistunut (TAE)	
2027–2030	Vankiloiden turvatekniikkaa on uudistettu. Järjestäytyneen rikollisuuden toimintamahdollisuuksia vankiloissa on ehkäisty yhteistyössä poliisin ja muiden turvallisuusviranomaisten kanssa. Päihteiden salakuljettamisen ja käytön ehkäisyä vankiloissa on tehostettu.
2027	Valtioneuvoston toimenpideohjelman tavoitteita nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisemiseksi ja torjumiseksi on edistetty toimintojen järjestämisessä, turvallisuudessa, vankipaikkasuunnittelussa ja yhdyskuntaseuraamustyössä.

Rikosseuraamuslaitoksen organisaatiouudistus on toteutettu	
2027	Organisaatiouudistuksen toinen vaihe (Rise 3.0) on toteutettu. Johtamisjärjestelmää on uudistettu.
2028–2030	Organisaatiouudistuksen tavoitteiden toteutumista on arvioitu.

Päätöksentekoa tukevaa strategista tiedolla johtamista ja tiedon liikkuvuutta on edistetty	
2027–2030	Tiedolla johtamista on kehitetty suunnitelmallisesti pitkän aikavälin suuntaviivoja linjaavan tiekartan mukaisesti sekä osallistumalla hallinnonalan yhteiseen kehittämistyöhön.
2027–2030	Viranomaisten välistä tiedonvaihtoa on edistetty kehittämällä Roti-järjestelmän integraatioita muiden viranomaisten tietojärjestelmiin.
2027–2030	Tuottavuus ja taloudellinen kestävyys ovat parantuneet hyödyntämällä tietoperusteisia kustannusanalyysseja, ottamalla huomioon toimijoiden väliset riippuvuudet ja kohdentamalla resurssit tarkoituksenmukaisesti.

Toiminnan tehokkuuden sekä tuotosten ja laadunhallinnan tavoitteet							
	Toteuma 2025	Arvio 2026	Tavoite 2027	Alustava tavoite 2028	Alustava tavoite 2029	Alustava tavoite 2030	TAE 2027
Rangaistusta suorittavien vankien toimintoihin osallistuminen, tuntia viikossa (h/vk)	15,3	14,6	14,9	15,5	15,6	15,7	14,5
Koulutus (h/vk)	3,3	3,3	3,5	3,6	3,7	3,8	-
Toiminta- ja päihdeohjelmat (h/vk)	0,5	0,6	0,8	1,0	1,0	1,0	-
Työtoiminta (h/vk)	9,6	8,6	8,6	8,9	8,9	8,9	-
Muu aktiivitoiminta (h/vk)	1,9	2,2	2	2	2	2	-
Toimintaohjelmiin osallistuneet henkilöt, % yhdyskuntaseuraamusta suorittaneista	8,2	10	14	16	18	20	11
Vankeusvangeista* avovankilassa keskimäärin päivässä, %	44,1	42	43	43	43	43	43
Vankeusvangeista valvotussa koevapaudessa keskimäärin päivässä, %	9,2	8,9	10	11,2	12	12,9	9,5
Vankeusvangeista valvotussa koevapaudessa keskimäärin päivässä, lkm	238	250	290	330	360	390	-
Rangaistusta suorittavista vangeista ulkopuolisessa laitoksessa olevat keskimäärin päivässä, lkm	28	33	35	35	35	35	-
Vankiloiden säilytysvarmuus, %**	99,7	99,8	99,5	99,5	99,5	99,5	99,5

* Sisältää sakkovangit.

** Sisältää vankilasta ja Rikosseuraamuslaitoksen virkamiehen valvonnasta karkaamiset ja luvatta poistumiset.

4 Voimavarojen hallinta

Johtaminen turvaa viraston uudistumiskyvyn ja tuloksellisuuden kaikissa tilanteissa	
2027–2030	Toiminnan tuloksellisuus ja uudistumiskyky ovat vahvistuneet prosesseja ja toimintatapoja kehittämällä. Työkykyjohtamisella vahvistetaan henkilöstön veto- ja pitovoimaa.
Toimitiloja koskevat tavoitteet	
2027–2028	Turun vankilan lisärakennushanke etenee aikataulun mukaisesti. Uudet selliosastot ovat käytössä Kylmäkoskella ja Helsingissä keväällä 2027.
2027–2030	Edistetään yhdyskuntaseuraamustoimistojen siirtymistä valtion yhteisiin työympäristöihin huomioiden kustannustehokkuus ja toiminnan tarkoituksenmukaisuus.

Henkilöstöä koskevat tunnusluvut

	Toteuma 2025	Arvio 2026	Tavoite 2027	Alustava tavoite 2028	Alustava tavoite 2029	Alustava tavoite 2030	TAE 2027
Henkilötyövuodet (htv)	2 581	2 728	2 918	2 962	2 962	2 962	2 880
joista vartijoita ja valvonnan esimiehiä (sisältää lomasijaiset ja vartijakokelaat)	1 364	1 470	1 671	1 731	1 731	1 731	-
Sairauspoissaolot, työpäivinä/htv	15,2	14,5	14,5	14,5	14,5	14,5	-
Alalle kouluttamattomien osuus valvontahenkilöstöstä, % *	13,1	14,8	15	15	14,8	14,6	-
Alle vuoden pituisten palvelujaksojen osuus, % **	19,5	21,2	21	20,8	20,6	20,4	-
Henkilöstön lähtövaihtuvuus, % ***	5,1	5,5	6	6,2	6,4	6,6	-
Suositteluhalukkuus	-30	-15	0	10	20	30	-

* Alalle kouluttamattomien osuus sisältää valvontahenkilöstön loma- ja virkavapaasijaiset ja muut määräaikaisten, joilla ei ole alan koulutusta. Ei sisällä rikosseuraamusalan perustutkinnon harjoittelujaksoja. Mittarimääritelmä on muuttunut aiempaan verrattuna.

** Ei sisällä korkeakouluharjoittelijoita tai rikosseuraamusalan perustutkinnon harjoittelujaksoja.

*** Vakituksissa viroissa olevien lähtövaihtuvuus, sis. eläköitymiset.

Toiminnan rahoitus. Toimintamenot.

Toiminnan rahoitus Viraston toimintamenomomentti 25.40.01 (1000 euroa)	2025 Tilin- päättös	2026 Arvio	2027 Arvio	2028 Kehys	2029 Kehys	2030 Kehys
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	26 906	49 077	59 622	56 898	59 093	58 298
Talousarvio (TA) ja lisätalousarviot (LTA) / kehys	304 001	310 099	334 884	340 689	339 684	338 434
Käytettävissä oleva rahoitus	330 907	359 176	394 506	397 587	398 777	396 732
Menot	286 912	303 735	341 219	342 182	344 240	346 219
Tulot	-5 082	-4 181	-3 612	-3 688	-3 761	-3 761
Nettomenot	281 830	299 554	337 607	338 494	340 479	342 458
Siirtyy seuraavalle vuodelle	49 077	59 622	56 898	59 093	58 298	54 274
Siirtyy seuraavalle vuodelle %	14,8 %	16,6 %	14,4 %	14,9 %	14,6 %	13,7 %
- Josta vankipaikkojen lisäys		18 377	25 163	32 090	38 139	43 991
- Josta vankipaikkojen lisäys %		5,1 %	6,4 %	8,1 %	9,6 %	11,1 %
- Josta muu siirtyvä		41 245	31 736	27 003	20 159	10 283
- Josta muu siirtyvä %		11,5 %	8,0 %	6,8 %	5,1 %	2,6 %

Edelliseltä vuodelta siirtyneet määrärahat sisältävät säästyneet ICT-määrärahat ja lisävankipaikkoihin sidotut siirtyvät määrärahat.

Toiminnan rahoitus. Viraston käytettävissä olevat momentit.

Toiminnan rahoitus Kaikki viraston käytettävissä olevat momentit (1000 euroa)	2025 Tilin- päättös	2026 Arvio	2027 Talous- arvio	2028 Kehys	2029 Kehys	2030 Kehys
Viraston pääasiallinen toimintamenomomentti 25.40.01 netto	304 001	310 099	334 884	340 689	339 684	338 434

Tulojen ja menojen erittely.

Tulojen ja menojen erittely (1000 euroa)	2025 Tilin- päättös	2026 Arvio	2027 Talous- arvio	2028 Kehys	2029 Kehys	2030 Kehys
Henkilöstökulut	152 157	160 732	178 043	184 234	184 249	184 249
Toimitilavuokrakulut	56 646	58 676	65 404	67 079	68 146	69 508
Palvelujen ostokulut	50 671	50 402	55 844	53 961	54 038	53 864
Muut kulut	22 727	23 613	28 071	29 208	30 108	30 898
Investointimenot	4 711	10 312	9 409	3 250	3 250	3 250
TAE 2027 tarkennukset			4 450	4 450	4 450	4 450
Bruttomenot	286 912	303 735	341 219	342 182	344 240	346 219
Maksullisen toiminnan tuotot	-2 657	-2 055	-1 900	-1 940	-1 978	-1 978
Muut tuotot	-2 424	-2 126	-1 712	-1 748	-1 783	-1 783
Bruttotulot	-5 082	-4 181	-3 612	-3 688	-3 761	-3 761
Nettokäyttö/-käyttöarvo	281 830	299 554	337 607	338 494	340 479	342 458
Siirtynyt/siirtyy (arvio)	26 906	49 077	59 622	56 898	59 093	58 298
TP/TA/TAE	304 001	310 099	334 884	340 689	339 684	338 434
Käytettävissä yhteensä	330 907	359 176	394 506	397 587	398 777	396 732
Siirtyy seuraavalle vuodelle (arvio)	49 077	59 622	56 898	59 093	58 298	54 274
Siirtyvä seuraavalle vuodelle %	14,8 %	16,6 %	14,4 %	14,9 %	14,6 %	13,7 %
- Josta vankipaikkojen lisäys		18 377	25 163	32 090	38 139	43 991
- Josta vankipaikkojen lisäys %		5,1 %	6,4 %	8,1 %	9,6 %	11,1 %
- Josta muu siirtyvä		41 245	31 736	27 003	20 159	10 283
- Josta muu siirtyvä %		11,5 %	8,0 %	6,8 %	5,1 %	2,6 %

TAE 2027 tarkennukset sisältävät vankipaikkamäärän lisäykseen kohdistuvan 3,45 milj. euron kulun sekä 1,0 milj. euroa vankimäärän kasvuun ja turvatekniikan hankintoihin.

Palvelujen ostot sisältävät ICT-menoja seuraavasti: 22,5 miljoonaa euroa vuonna 2027, 19,5 miljoonaa euroa vuonna 2028, 18,5 miljoonaa euroa vuonna 2029 ja 17,3 miljoonaa euroa vuonna 2030. ICT-menot sisältävät yhteensä 5,9 miljoonaa euroa Rotin elinkaaren varmistamiseen suunniteltuja kustannuksia vuosina 2027–2029. Toimitilavuokrat sisältävät 2,1 % inflaatiokorotuksen vuosina 2027 ja 2028 sekä vuodesta 2029 lukien 2,0 % vuotuisen inflaatiokorotuksen. Palvelujen ostot sekä muut kulut sisältävät 1,9 % inflaatiokorotuksen vuonna 2027, 2,1 % inflaatiotarkistuksen vuonna 2028 ja 2,0 % vuotuisen inflaatiotarkistuksen vuodesta 2029 lukien.

Rikosseuraamuslaitos huolehtii, että sitomattomien siirtyvien määrärahojen taso ei ylitä tavoitteen mukaista tasoa ja kohdentaa mahdollisen rahoitusjoustonsa toiminnan turvallisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseen.

5 Voimassaolo, seuranta ja allekirjoitukset

Sopimuksessa sovitaan talousarviovuotta 2027 koskevista tavoitteista, talousarviovuotta seuraavien vuosien tavoitteet ovat alustavia. Tulostavoitteiden toteutumisesta raportoidaan oikeusministeriölle puolivuosisiraportissa ja toimintakertomuksessa.

Helsingissä 9.10.2026

Antti Leinonen
Kansliapäällikkö, oikeusministeriö

Anna Arola-Järvi
Pääjohtaja, Rikosseuraamuslaitos

6 Liitteet

Liite 1 Katsaus toimintaympäristöön ja keskeiset riskit

Liite 2 Toiminnan laajuus

Liite 1

Katsaus toimintaympäristöön ja keskeiset riskit

Turvallisuusympäristöä koskevat ilmiöt sekä julkisen talouden vaikea tilanne ja säästöpaineeet vaikuttavat Rikosseuraamuslaitoksen toimintaan. Vankien päivittäinen keskimäärä on kasvanut 2020-luvun aikana huomattavasti, myös yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määrä on lisääntynyt samalla ajanjaksolla. Vankimäärän kasvun ennakoidaan jatkuvan voimakkaana, mikä lisää vankipaikkojen ja henkilöstön tarvetta.

Vankien ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavien valmiuksia rikoksettomaan elämäntapaan tuetaan järjestämällä heille vaikuttavaa ja kuntouttavaa toimintaa sekä ohjaamalla heitä muun muassa mielenterveys-, päihde- sekä työvoima- ja koulutuspalveluihin. Palvelut järjestetään verkostoituneesti osana yhteiskunnan palvelujärjestelmää ja tavoitteena on, että hoito- ja palvelujatkumot toteutuvat. Keskeiseen asemaan nousee yhteistyö hyvinvointialueiden, Vankiterveydenhuollon ja kuntien kanssa.

Rikosseuraamuslaitoksen henkilöstöresurssien niukkuus suhteessa rangaistusta suorittavien suureen määrään heikentää mahdollisuuksia tarjota uusintarikollisuuden ehkäisemiseen tähtäävää toimintaa rangaistusaikana. Myös muiden yhteiskunnan toimijoiden kuten hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin vaikea taloudellinen tilanne ja toiminnan painotukset vaikuttavat mahdollisuuksiin järjestää muun muassa päihdekuntoutusta ja uusintarikollisuuden ehkäisemiseen tähtääviä tukitoimia vangeille ja yhdyskuntaseuraamusta suorittaville rangaistusaikana ja sen jälkeen.

Vankiloiden ylläpito, henkilöstön riittämätön määrä, vankien päihde- ja mielenterveysongelmat sekä kansainväliseen tai järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien vankien määrän kasvu lisäävät turvallisuusriskejä. Vankiloiden turvallisuustilanne on kuitenkin saatu pidettyä kohtuullisella tasolla.

Käytettävissä olevien yhdyskuntapalvelun palvelupaikkojen määrä on vähentynyt merkittävästi muun muassa hyvinvointialueuudistuksen ja kolmannen sektorin toimijoiden vaikean taloustilanteen myötä. Palvelupaikkojen vähäisyys hankaloittaa yhdyskuntapalvelun suorittamisen aloittamista.

Vankilaverkosto on laaja ja siihen kuuluu uusien vankiloiden lisäksi vankilakiinteistöjä, jotka ovat vanhoja, kertyneen korjausvelan vuoksi huonokuntoisia ja nykyaikaiseen vankilatoimintaan soveltumattomia. Useat vankilat ovat niin huonossa kunnossa, että toimenpiteisiin tulisi ryhtyä välittömästi. Lisäksi osa vankiloista sijaitsee kaukana yhteiskunnan muista palveluista, mikä tekee toiminnan järjestämisestä kallista ja hankalaa. Vaikka vankipaikkoja lisääviä rakennushankkeita on käynnistetty, vankipaikkoja on edelleen liian vähän kasvavaan vankimäärään nähden. Vankilakapasiteetin turvaaminen edellyttää huomattavia investointeja uudisrakentamiseen ja peruskorjauksiin tulevana vuosina.

Keskeiset riskit Rikosseuraamuslaitoksen toiminnalle

Rikosseuraamuslaitoksen keskeiset riskit liittyvät edellä kuvattuihin toimintaympäristön muutoksiin. Taloudelliset voimavarat ja henkilöstöresurssit ovat riittämättömät täytäntöönpanon tavoitteisiin, lain velvoitteisiin sekä vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määriin ja tarpeisiin nähden.

Rikosseuraamuslaitoksen turvallisuustilanne on pysynyt kohtuullisella tasolla, mutta vakavien turvallisuuspoikkeamien riski on kasvanut toimintaympäristön muutosten vuoksi. Turvallisuusongelmat ovat lisääntyneet muun muassa suuren vankimäärän, ylliasutustilanteen sekä vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien päihde- ja mielenterveysongelmien vuoksi. Riskinä on, että turvallisuustilanne heikkenee ja vankila- ja työturvallisuus vaarantuvat.

Käytettävissä olevien yhdyskuntapalvelun palvelupaikkojen määrän väheneminen aiheuttaa riskin Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuuksiin suoriutua yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta.

Henkilöstön riittämättömän määrän lisäksi riskinä on, että osaavaa ja koulutettua henkilöstöä ei pystytä rekrytoimaan riittävästi. Rekrytointia vaikeuttavat muun muassa osaavan työvoiman rajallinen saatavuus ja turvallisuusselvitysprosessin kesto. Työn kuormittavuus kasvaa, jos henkilöstömäärää ei pysytä lisäämään samassa suhteessa kuin vankien ja yhdyskuntaseuraamusta suorittavien määrä kasvaa.

Vankilaverkoston huono kunto ja riittämätön määrä vankipaikkoja muodostavat riskin toiminnalle. Huonossa kunnossa olevissa vankiloissa merkittävänä riskinä on, että muun

muassa laajat sisäilmaongelmat voivat aiheuttaa vankilan asettamisen käyttökieltoon. Mahdollisessa käyttökieltotilanteessa ei ole osoittaa korvaavia vankipaikkoja, sillä vankilat ovat jo nyt yliasutettuja. Vankilaverkoston liittyvät riskit pahenevat entisestään, mikäli välttämättömiä investointeja vankilaverkoston uudistamiseen ja vankipaikkojen lisäämiseen ei tehdä.

Liite 2. Toiminnan laajuus

	Toteuma 2025	Arvio 2026	TAE 2027	Arvio 2027	Arvio 2028	Arvio 2029	Arvio 2030
Vapaudesta vankilaan tulleet	7 041	7 060	7 090	7 590	8 010	8 030	8 030
Vankeja keskimäärin	3 545	3 862	3 990	4 013	4 068	4 103	4 132
vankeusvankeja	2 578	2 802	-	2 913	2 953	2 988	3 017
sakkovankeja	93	80	-	100	115	115	115
tutkintavankeja	874	980	-	1 000	1 000	1 000	1 000
Valvotussa koevapaudessa	238	250	-	290	330	360	390
Tutkintavankeuden vaihtoehdot, toimeenpantavaksi tulleet							
Tehostettu matkustuskielto	96	136	-	140	140	140	140
Tutkinta-aresti	0	0	-	0	0	0	0
Pyydetty seuraamusselvitykset	7 084	7 124	7 500	7 165	7 180	7 190	7 190
Täytäntöön pantavaksi tulleet yhdyskuntaseuraamukset	3 425	3 850	3 600	3 500	3 550	3 550	3 550
Yhdyskuntaseuraamukseen tuomittuja henkilöitä keskimäärin	3 541	3 448	3 520	3 533	3 593	3 633	3 680
joista valmisteluvaiheessa	894	781	-	779	770	758	744
joista suoritusvaiheessa	2 647	2 667	-	2 754	2 823	2 875	2 936
Yhdyskuntapalveluun tuomittuja keskimäärin	1 565	1 415	-	1 415	1 415	1 415	1 415
Valvontarangaistukseen tuomittuja keskimäärin	73	74	-	74	74	74	74
Ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan tuomittuja keskimäärin (21 vuotta täyttäneet)	26	30	-	30	30	30	30
Ehdollisen vankeuden tehosteeksi valvontaan tuomittuja keskimäärin (nuoret)	794	829	-	843	860	834	813
Nuorisorangaistukseen tuomittuja keskimäärin	13	15	-	45	85	115	165
Ehdonalaisen vapauden valvontaan asetettuja keskimäärin	1 163	1 200	-	1 244	1 267	1 285	1 304
Yhdistelmä rangaistukseen tuomittuja valvonnassa keskimäärin	6	6	-	6	6	6	6